

Ook Brussel wil nu waar voor zijn geld in Afrika

Door [Frans Boogaard](#) - 12 oktober 2019

Geplaatst in [Uncategorized](#)

De Chinezen eruit, de Afrikanen erin, de Europeanen er bovenop. Zo hard zeggen ze het in Brussel niet, maar deze variant op een oude Navo-slogan vat wel redelijk goed samen hoe het nieuwe Europese Afrika-beleid er moet komen uit te zien. Met een stroomlijning en betere besteding van zijn miljardenstromen wil Europa zijn dominante rol op het continent terugwinnen.

Met de klassieke ontwikkelingshulp - ook al komt wereldwijd 56 procent daarvan uit de zakken van Europese belastingbetalers - lukt het de Europeanen niet meer om weer de baas te spelen in Afrika. Hulpverleners komen al jaren tot diep in de Afrikaanse rimboe Chinezen tegen, die op grote schaal investeren in bruggen, wegen, viaducten en de ontginning van kostbare grondstoffen, die vervolgens maar al te vaak met grote spoed naar China verdwijnen. Europese en andere westerse, aan de overheid gelinkte investeerders kunnen daar niet tegenop.

‘Wij kunnen niet tegen een dictator zeggen: als u met ons in zee gaat, dan storten we een stevig percentje op uw Zwitserse bankrekening,’ zegt Pim van Ballekom, financieel expert, VVD-senator en bij de Europese Investerings Bank (EIB) in Luxemburg jarenlang verantwoordelijk voor Afrika. Chinezen hebben daar minder moeite mee. Voor de rijke Afrikaanse grondstoffenvoorraden doen ze alles.

Ook Brussel wil nu waar voor zijn geld in Afrika

Hoe het nieuwe Europese investeringsbeleid in Afrika, en voor een deel ook Azië, precies moet worden georganiseerd, staat nog niet vast. Een high level studiegroep onder leiding van Thomas Wieser, een autoriteit in Brussel en tot begin vorig jaar het financiële brein achter de eurogroep, deed de Europese ministers van Financiën deze week drie suggesties aan de hand.

Via de uitbouw van een speciale eenheid bij de EIB, waarmee EIB-president Werner Hoyer al bezig is, via de Europese Herstel- en Ontwikkelingsbank (EBRD) in Londen of via een nieuw instituut, waarin de beide banken samenwerken, eventueel nog aangevuld met nationale ontwikkelingsbanken. Volgens ingewijden valt voor alle drie de opties wel wat te zeggen, Van Ballekom – tot twee jaar geleden EIB-vice-president – ziet logischerwijs het meest in de EIB-optie.

De EBRD was oorspronkelijk bedoeld om ex-Sovjet-republieken te laten kennismaken met de zegeningen van de markteconomie, en richtte zich pas later op Turkije en Noord-Afrikaanse landen. Ze is ook geen EU-, maar eerder een G7-instelling. De EIB, aldus Van Ballekom, heeft al zeer veel ervaring in Afrika, en maakt daar zelfs zo'n 10 procent van haar omzet, ofwel een slordige 8 miljard per jaar.

De EBRD komt overigens aan ongeveer datzelfde bedrag. Een nieuwe instelling creëren is politiek vaak een gemakoplossing, 'maar dan moet je met drie in plaats van met twee gaan coördineren, wat nog lastiger is', meent Van Ballekom. Nog weer een (Europese) instelling erbij, met personeel en kantoren, zal ook niet de voorkeur van Mark Rutte zijn. Die is eerder van kleiner en beter dan van groter en duurder.

Het rapport van Wieser, een Amerikaanse Oostenrijker, komt op een interessant moment. De klimaatverandering slaat harder toe in Afrika dan bij ons, er gaat geen klimaatop voorbij of er worden weer miljarden beloofd voor aanpassing ('adaptatie'). Maar onnoemelijk veel miljarden zijn ook nodig om de economische emigratie uit Afrika aan banden te leggen en deals te maken met landen die er nu nog niet over piekeren terugnameakkoorden te sluiten.

Dat we tegelijk de Chinese grondstoffenjacht wat kunnen intomen zou mooi meegenomen zijn. Afrikaanse landen zouden, met Europese steun, die grondstoffen ook zelf kunnen winnen en exploiteren. Van Ballekom: 'Ik heb nog steeds het misschien wat naïeve idee dat we Afrikaanse landen ervan kunnen overtuigen dat wanneer ze met de EIB of EBRD in zee gaan, hun maatschappelijke rendement net iets groter is.' Of het er allemaal van komt? Afwachten. De Europese Unie is een kei in het opzetten en vervolgens weer laten verslonzen van megaprojecten. De contacten met mediterrane landen, die de afgelopen jaren zo brood- en broodnodig waren op migratievlak, zijn net zo vaak opgebouwd als daarna weer op een waakvlammetje gezet, de laatste grote euromediterrane top was in 2008 op initiatief van de Franse president Nicolas Sarkozy. Dat is elf jaar geleden. Xi Jinping hoeft zich nog niet echt zorgen te maken.